

Ἐπὶ τέλους ἀνέβηκε, στὴν κρατική μας σκηνή, ὁ «Παπαφλέσσας» τοῦ κ. Σπύρου Μελά, ἔργο πούχε παιχτεῖ ἄλλοτε ἀπὸ τὸ θίασο Ἀλίκης—Μουσοῦρη. Νά ἔνο ἔργο πὸν δὲν ἐπιτρέπει νὰ τὸ κρίνεις. Σὲ συνεπαίρνει μὲ τὸ λεβέντικο τόνο του, σοῦ σκορπίζει τὸν ἐνθουσιασμό καὶ τᾶγνότερο ἔθνικὸ ρίγος, σὲ ξαφνιάζει μὲ τοὺς ἀκατάπαυστους πυροβολισμοὺς στὴ σκηνή καὶ φτάνει στὸ τέλος ἀβίαστα — ἡ ἐναλλαγὴ τῶν εἰκόνων καὶ στὴ δημιουργία καὶ στὴν ἐκτέλεση

εἶναι πολὺ γοργή — πλημμυρίζοντας τὴν ψυχὴ σου ἀπὸ ἑλληνικὴ περηφάνεια καὶ ἱερὸ δέος μπροστὰ στὸ μεγάλο θαῦμα τῆς Ἐπανάστασης τοῦ 21, πὸν ζωντανεύει, μέσα σὲ λίγες γραμμές, πολὺ ἐπιδέξια . . .

Μένει νὰ κρίνεις τὸν τύπο ἱστορικά, ψυχολογικά, καλλιτεχνικά. Δὲν εἶναι ἀλήθεια πὸς ὁ συγγραφέας παραποίησε τὴν ἱστορία. Ὁ Παπαφλέσσας ἦταν ὁ Ἀλκιβιάδης τοῦ 21, κράμα μεγάλων ἐλαττωμάτων καὶ ἀρετῶν. Ἡ φιλοδοξία κι' ὁ ἀρριβισμὸς πάλευαν ὀλοένα μέσα του καὶ συχνὰ βιάδιζαν τὸν ἴδιο δρόμο μὲ τὴ φιλοπατρία καὶ τὸν ἡρωϊσμό. Ὁ Παπαροηγόπουλος λέει πὸς θάταν ὁ Διάκος ἢ ὁ Βότσαρης τῆς Πελοποννήσου ἂν εἶχε περισσότερη ἠθικὴ. Καὶ στὴν κρίσιμη στιγμή ἡ ψυχὴ νίκησε τὴ λάσπη κι' ὁ νεκρὸς ἡρωας δέχτηκε στὸ Μανιάκι μαζί μὲ τὸ φίλημα τοῦ Ἰμβραήμ καὶ τὴν ἐπικὴ δόξα.

Ψυχολογικά καὶ καλλιτεχνικά ὁ Παπαφλέσσας δίνεται σχεδὸν ἄρτια. Ἴσως, ἂν δὲν ἦταν γοργή καὶ χρονικὰ διασπασμένη ἡ δράση, νὰ ὀλοκληρωνόταν περισσότερο σὰ φυσιογνωμία καλλιτεχνική. Ὅμως τὸ ἔργο ἔχει πραγματικὸ αἶσθημα καὶ βρίσκει ἀπήχηση ἄμεση στὶς καρδιές κι' ὄχι πάντα μὲ τὰ ἐντυπωσιακὰ μέσα καὶ τίς κάποτε ρητορικές φράσεις πὸν δὲ μπορεῖ νὰποφύγουν ὀλότελα τέτοιου εἴδους ἔργα.

Στὴν ἐκτέλεση ὀλος ὁ θίασος εἶχε ἐνότητα, μ' ὀλο πὸν μερικὲς λεπτομέρειες ξέφυγαν. Ἡ κ. Περίδου τράβηξε σὲ πολλὴ ἐκζήτηση τὴ Μαντῶ Μαυρογένους. Ἀντίθετα ἡ δ. Ἐλσα Βεργῆ, μὲ τὸν πρῶτο αὐτὸ σημαντικὸ ρόλο πὸν ἔζωντάνεψε τόσο θερμά, παίρνει μιὰ ἐκλεκτὴ θέση στὸ Θέατρο. Μ' ἐνθουσιασμὸ γνήσιο, ἀλήθεια παλληκαρίσιο, ἔδωκε τὸ μικρὸ ρόλο τοῦ Σουλιώτη ὁ κ. Κατράκης. Οἱ ἄλλοι περιλαμβάνονται μέσ' στὸ καλὸ σύνολο, ἐκτὸς βέβαια ἀπὸ τὸν κ. Μινωτή, πὸν στὸ ρόλο τοῦ ὀρητικῶ Παπαφλέσσα ἦταν πάλι περίφημος, ἡ προσωποποίηση τῆς ἀτίθασσης, ἀλαζονικῆς, μὰ κι' ἀνώτερης μέσα στὴν ἔξαρσὴ τῆς, ἡρωϊκῆς αὐτῆς φυσιογνωμίας.

Ἐνα ἔργο πολὺ ἑλληνικὸ, πὸν κάνει τέχνη τὴν ἱστορία, χωρὶς νὰ τὴν καταστρέφει . . .

ΣΟΦΙΑ ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ ΠΑΠΑΔΑΚΗ